

N:o 138.

Ank. till Riksd. kansli den 15 maj 1907, kl. 9 f. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af mark från förra kronofogdebostället 1 mantal Sör Gerdsbo n:o 5 i Västmanlands län.

(I. A.)

I en den 19 april innevarande år till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling remitterad proposition (n:o 180) har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen, *dels* att kronan måtte, såsom ägare af förra kronofogdebostället 1 mantal Sör Gerdsbo n:o 5 i Väster Färnebo socken af Västmanlands län, medgifva, att, såvidt anginge kronans andel uti ett i statsrådsprotokollet närmare angifvet område om 12,67 ar, utgörande del af en vid under år 1865 fastställdt, Sör Gerdsbo by öfvergånget laga skifte för delägarernas i skiftet gemensamma behof undantagen, å skifteskartan med n:o 1,179 A betecknad ägofigur, samma område måtte, sedan detsamma blifvit af landtmätare å karta vederbörligen affattadt, mot en köpeskilling af etthundra kronor till Väster Färnebo församling försäljas, *dels ock* att kronans andel i nämnda köpeskilling måtte, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

Departementschefen har i detta ärende till förenämnda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Sör Gerdsbo by i Väster Färnebo socken af Västmanlands län omfattar fem hemmansnummer om tillhopa 4 $\frac{1}{2}$ mantal. Af dessa äro hemmanen n:ris 1—4 af skattenatur, hvaremot n:o 5, ett förutvarande kronofogdeboställe, är af krononatur. Vid laga skifte åren 1846 och 1864 afsattes till gemensamt behof för timmerupplag en i skifteskartan med n:o 1,179 a betecknad ägofigur om 1 tunnland 9,7 kappland. Å denna ägofigur har år 1898 Brobackes eller Sör Gerdsbo småskolerote uppfört ett småskolehus.

Å kyrkostämma med Väster Färnebo församling den 19 mars 1902 beslöts, att församlingen skulle, under villkor af likvidation skolrotarna emellan, med äganderätt öfvertaga inom skoldistriktet befintliga småskolehus med tomter jämte därmed förenad byggnads- och underhållsskyldighet.

Nu har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet med underdånig skrifvelse den 20 mars 1906 till Kungl. Maj:ts nädiga pröfning öfverlämnat en underdånig ansökning från hemmansägarna Gustaf Lindberg i Sör Gerdsbo och Gustaf Hellström i Presttorp, däri de under återopande af dem vid den 14 februari 1904 hållet sammanträde med Väster Färnebo församlings skolråd lämnadt uppdrag — med förmälan att de enskilde ägarna af hemman i Sör Gerdsbo by för sin del medelst afhandling den 23 december 1905 från förutnämnda ägofigur såsom afsöndring för alltid mot en köpeskillning af 100 kronor till församlingen såsom skoldistrikt upplåtit ett i afhandlingen närmare beskrifvet jordområde om 0,1267 hektar — anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för godkännande af nämnda afsöndring i hvad den berörde jämväl förra kronofogdebostället 1 mantal Sör Gerdsbo n:o 5 emot den andel af köpeskillingen, som efter den vid laga skiftet följda beräkningsgrund eller efter öresland belöpte å de för bostället upptagna 6 öresland i förhållande till skifteslagets sammanlagda 40 öresland, eller sålunda 15 kronor.

Vid denna ansökning hade fogats, förutom utdrag af protokollet vid ofvan omförmälda skolrådssammanträde och afskrift af förenämnda köpehandling, tillika ett af arrendatorn af ifrågavarande kronoegendom C. E. Olsson den 8 januari 1906 afgifvet intyg af innehåll, att han icke använt och ej heller ämnade använda ifrågavarande timmerupplagsplats, samt att han ansåge, att ingen skada drabbade egendomen därigenom att småskolehuset befunde sig därå.

Därjämte har Kungl. Maj:ts befallningshafvande öfverlämnat öfver den underdåniga ansökningen infortrade yttranden från förste landtmätaren och domänintendenten i länet.

Af dessa har den förre med ledning af länets landtmäterikontor tillhörande koncepthandlingar och karta rörande ofvan åberopade laga skifte meddelat, att hela skifteslaget innehölle en areal af 842,5690 hektar, samt förklarat, att det till afsöndring från den för hela skifteslaget undantagna gemensamma »Timmerplatsen», som i sin helhet omfattade 0,6440 hektar, ifrågasatta området om 0,1267 hektar syntes vara till läget i köpehandlingen noggrant beskrifvet.

Domänintendenten har framhållit, att den för skifteslaget gemensamma timmerplatsen numera ytterst sällan användes för upplag af timmer och ved och att, äfven om den föreslagna afsöndringen därifrån medgäfvos, i hvarje fall tillräckligt utrymme för sådant upplag återstode. Då därtill komme, att kronoegendomen icke kunde hafva någon som helst olägenhet af öfverlåtelsen, har domänintendenten tillstyrkt bifall till densamma samt förklarat sig icke hafva något att erinra mot det föreslagna priset. Vidare har domänintendenten anført, att för undvikande af dryga kostnader och då jordområdet i fråga vore så obetydligt, det syntes honom tillräckligt, att såväl egendomens andel i den gemensamma marken som dess ersättning för afsöndringen beräknades efter öresland, på sätt i ansökningen ifrågasatts.

I sin underdåniga skrifvelse har Kungl. Maj:ts befallningshafvande anført, att kronans andel i det område, hvars upplåtande genom afsöndring åsyftades, måste till såväl areal som belägenhet anses vara af så ringa betydenhet, att kostnaderna för en i laga ordning verkställd utbrytning af denna andel näppeligen skulle motsvara ändamålet därmed. Den köpeskillning af 100 kronor, som för hela området betingats, syntes Kungl. Maj:ts befallningshafvande med hänsyn till områdets ringa areal och obetydliga värde fullt tillräcklig. Den af sökandena angifna uppskattningen i öresland för såväl Sör Gerdsbo by i sin helhet som särskildt ifrågavarande kronoegendom bestyrktes af den för länet år 1879 upprättade jordebok. På grund häraf och hvad af förste landtmätaren anförts, ansåge Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansökningen vara förtjänt af bifall.

Domänstyrelsen, hvars yttrande i ärendet inhämtats, har meddelat, att ifrågavarande kronoegendom är upplåten till C. E. Olsson på arrende till den 14 mars 1908 mot en årlig arrendeavgift af 800 kronor och att egendomen enligt instrumentet öfver en under år 1905 därå hållen arrendeuppskattning innehåller en areal af sammanlagdt 148,5859 hektar;

och har styrelsen med afseende å hvad i ärendet förekommit tillstyrkt bifall till framställningen.

Landtmäteristyrelsen, som äfvenledes anbefallts att i ärendet afgifva utlåtande, har uti underdånig skrifvelse den 26 nästlidna mars anført, bland annat, följande.

Af i styrelsens arkiv förvarade äfvensom från Västmanlands läns landtmäterikontor infordrade kartor och handlingar hade inhämtats, att vid under år 1865 fastställt, Sör Gerdsbo by öfvergången laga skifte ägofiguren n:o 1,179 a om 7 kvadratref 30 kvadratstänger eller 0,6440 hektar blifvit afsatt till »timmerplats» och i delningsbeskrifningen öfver laga skiftet redovisats under rubriken: »Allmänna platser för delägarnas i skifteslaget gemensamma behof». Genom delägarnas den 11 oktober 1864 under skiftesförrättningen ingångna förening hade öretalet bestämts såsom delningsgrund vid laga skiftet beträffande dem utaf byns ägor, som ej ingått uti två förut inom byn verkställda storskiften. Samma delningsgrund syntes böra gälla samtliga ägor, som ej ingått uti nämnda storskiften, alltså äfven för gemensamt behof afsatta områden. Ägofiguren n:o 1,179 a hade ej ingått uti nämnda storskiften, hvadan den således vore afsatt af mark, för hvilken öretalet blifvit bestämdt såsom delningsgrund. De nuvarande hemmansägarna i Sör Gerdsbo by ägde alltså andel uti ifrågavarande samfällighet efter öretal. Då byns hela öretal vore 40 och förra kronofogdeboställets 6, ägde alltså detta kronohemman andel i ägofiguren n:o 1,179 a för 6 öresland af 40. Af den föreslagna köpeskillingen, 100 kronor, belöpte således på kronohemmanet $\frac{6}{40}$ eller 15 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts, hade landtmäteristyrelsen ej något att erinra mot bifall till förevarande underdåniga ansökning, i hvad den afsåge medgifvande därtill, att en lägenhet med areal af 0,1267 hektar och utgörande en del af den vid laga skiftet i Sör Gerdsbo för delägarnas gemensamma behof afsatta ägofiguren 1,179 a, i den mån lägenheten tillhörde ifrågavarande kronohemman, därifrån för alltid afsöndrades.

Därjämte har landtmäteristyrelsen framhållit, att, enligt hvad en närmare granskning af handlingarna utvisade, den till försäljning föreslagna lägenheten icke vore i köpeafhandlingen så noggrant beskrifven till läge och gränser, att någon osäkerhet därom ej kunde uppstå, och på grund häraf ifrågasatt, huruvida icke för åstadkommande af tillförlitliga upplysningar i dessa afseenden borde såsom villkor å kronans sida för bifall till den ifrågasatta afsöndringen fordras densammas affattande å karta af landtmätare.»

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må af
Riksdagen bifallas.

Stockholm den 14 maj 1907.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
